

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Людмил Руменов Георгиев, преподавател по „Криминалистика“ и по „Съдебни експертизи“ в Юридическия факултет на Русенски университет ”А. Кънчев”, хоноруван преподавател по „Криминалистика“ в Академията на МВР и във ВСУ „Черноризец Храбър“, определен за външен член на научно жури със заповед № РД 38-191 от 24.03.2017 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ за провеждане на публична защита на дисертационния труд на докторанта Светослав Донов Василев на тема: ‘ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РАЗСЛЕДВАНЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ СТОПАНСТВОТО’ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „Криминалистика“.

I. Информация за докторанта

Докторантът Светослав Донов Василев е роден на 18. 12. 1970 г. През 1995 г. завършва магистърска степен „Право“ в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“. В същия университет /от 2011 г./ се е обучавал по докторантска програма под формата на задочна подготовка към катедра „Наказателноправни науки“ при Юридическия факултет. Дисертационният му труд е обсъден от същата катедра и е насочен за публична защита. Докторантът има трудов стаж от 1995 г. и до настоящия момент, като в различни периоди е заемал длъжности в качеството на адвокат, прокурор, следовател. Понастоящем е следовател в НСлС. Има опит и като преподавател в Националния институт на правосъдието в областта на „Компютърни престъпления“. Като обучаем и лектор е участвал в редица тематични национални и международни форуми, описани подробно в биографичната му справка.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от „Уводни въпроси“, четири глави и „Заклучителна част“. Той е с обем от 230 стр. в които се включват и 1 графика, 1 фигура, 6 страници статистически данни, списък на ползваната литература. В изследването са посочени 106 източника на български, руски и английски език и няколко интернет страници /адреси/, цитирани под линия. Бележките под линия са 170. Темата на дисертационния труд е актуална, тъй като на практика за всяко разследвано престъпление против стопанството е необходимо назначаването на различни видове експертизи. В този смисъл е необходимо както разследващите органи, така и представителите на прокуратурата и съда да имат добра в теоретичен и практически аспект подготовка в тази насока. В нашата криминалистическа литература липсва актуално задълбочено и комплексно изследване на проблематиката, свързана с назначаването на експертизи в процеса на разследване на престъпления против стопанството. Настоящият дисертационен труд е с основен акцент в теоретичната и практико-приложна сфера на назначаването на експертизи като един от

способите на доказване в процеса на разследването. Предметът му на изследване е свързан със съдържанието и приложното поле на нормите, съдържащи се в действащото законодателство по отношение на отделните състави на престъпления против стопанството, както и с организацията и дейността на вещите лица, на които са възложени експертни изследвания, свързани с разследването на подобни деяния.

Криминалистиката и в частност действията по разследването /тактиката за провеждането на които са част от предмета ѝ/ са свързани с редица други науки – наказателно право и процес, криминология, психология, логика и пр. В този смисъл може да се каже, че докторантът умело и в необходимия обем е разработил темата, пречупвайки я оптимално през призмата и взаимовръзките със съответните науки. За това безспорно /видно от автобиографичната справка/ е спомогнал и практическия му трудов стаж в областта на разследването. На докторанта може да се даде висока оценка за осведоменост по разглежданата проблематика и поради следните съображения: анализирал е 278 досъдебни производства; анкетирал е 80 настоящи и бивши следователи; във връзка с изследването се е позовал на голям брой наши и чуждестранни литературни източници; направил е 3 различни по вид тематични публикации. Автор е и на „Правила при претърсване и изземване на компютърни информационни системи и компютърни информационни данни“, базирани на опита на ФБР /САЩ/. Публикациите по темата са основание да се даде положителна оценка на степента на разпространение на получените резултати в научната и специализирана литература и в практиката.

Авторефератът е изготвен от докторанта съдържателно, в съответствие с нормативните изисквания.

III. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Използваните от докторанта в дисертационния му труд научни методи са: анкетни проучвания /направени сред 80 бивши и настоящи следователи/; изучаване и анализ на 278 досъдебни производства; изучаване на наказателни дела в съдебна фаза; анализ на резултати от работата на разследващите органи и съда по престъпления против стопанството; анализ на теоретичната база през призмата на изследваната проблематика; анализ на нормативни актове свързани с изследваната тема. Използваните от докторанта научни методи /и най-вече относимите към емпиричните изследвания/, са допринесли за извличането, обобщението и анализа на тенденциите при назначаването на различни видове експертизи в процеса на разследването на престъпления против стопанството. Това е основание за даване на положителна оценка на изпълнението на поставената в дисертационния труд цел – разкриване мястото и значението на експертизите в досъдебните производства по такива дела.

IV. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Могат да бъдат отбелязани следните научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд, относими към темата:

- Сред основните положителни качества на дисертационния труд е безспорната му теоретична и практическа необходимост и приложимост /видно и от цитираната статистика по отношение на този вид престъпления в изследвания период/;
- На основа анкета сред 80 следователи и анализ на 278 досъдебни производства са изведени резултати, относими към разследването на подобен вид престъпления. В този смисъл изследването дава основание за използването му в теорията и в практиката;
- Обобщени и анализирани са /стр. 55-61/ сравнително новите и наложили се като „традиционни“ технически и виртуални способности за извършване на престъпления / в това число и против стопанството/, което е от значение за противодействието и разследването им;
- Направена е оценка на същността и проблемите на някои от видовете експертизи и значението им за разследването на престъпления против стопанството;
- Направени са анализи /от гледна точка на разследването и назначените експертизи/ на конкретни досъдебни производства. За аргументирането на определени изводи са използвани и цитирани голям брой съдебни решения.
- На базата на систематически анализ са формулирани слабостите в действащата правна уредба, свързани с организацията и извършването на експертизи, а така също са направени и предложения за оптимизиране на работата на вещите лица чрез въвеждане на стандарти за определяне на тяхната компетентност.
- Във връзка с подобряване качеството на обучението и с цел повишаване ефективността от дейността на разследващите органи и академичната общност е направено предложение за ефикасно използване на форум „Национална програма за дистанционно обучение на прокурори и разследващи органи“, администриран от Националната следствена служба.

V. Критични бележки и въпроси

Към дисертационния труд следва да се направят и критични бележки, някои от които могат да се възприемат като въпроси, а други и като препоръки. /На тях докторантът би имал възможност да отговори или коментира и на заседанието по време на публичната защита на труда/:

- В уводната част на дисертацията /за разлика от автореферата/ не са систематизирани достатъчно отчетливо /във взаимовръзка/ целта, предмета, задачите на изследването.

Липсват научни хипотези, които да се свържат /потвърдят или отхвърлят/ с резултати в изложението или в заключителната част.

- Докторантът е цитирал редица резултати от емпиричните си изследвания, като част от тях са намерили приложение в теоретичната аргументация в отделните раздели на труда. Липсва обаче цялостно, синтезирано обобщение на емпиричните изследвания /напр. обособен анализ и евентуална корелация на резултатите/. В труда не е приложена матрица въз основа на която са извлечени и анализирани резултатите от изследването на цитираните 278 досъдебни производства. /Чрез нея научното жури би имало възможност правилно да оцени представителността и обективността на емпиричните резултати/. Анкетната карта за 80-те следователи /приложена на стр. 69-71/ съдържа общо 16 въпроса, като от тях 9 на брой са в пряка връзка с настоящата проблематика за експертните заключения.

- В глава Първа на труда обстойно са коментирани наказателно-правните аспекти на престъпленията против стопанството, а в глава Втора – тактиката на провеждане на някои процесуални /и свързани с тях/ действия на разследващите. От стр. 100 до стр. 118 са засегнати аспекти за международната правна помощ по наказателни дела. Безспорно тези въпроси принципно и като цяло са изключително важни за досъдебните производства, но в труда липсва достатъчно аргументация /взаимовръзка/ между тях с основната тема на дисертацията – назначаването на експертизи.

- В дисертацията липсва задълбочен анализ на цитираните /в стр. 12/ по видове и брой експертизи, назначени във връзка с досъдебни производства. При евентуален анализ на определен брой заключения /за целите на дисертацията/ е било възможно да се извлече допълнителна интересна, ценна и полезна информация в различните разглеждани в труда аспекти на експертната дейност.

- В дисертацията липсва обобщен анализ на най-често допусканите грешки на разследващите органи /по отношение на назначаването на експертизи/ и съответните препоръки в тази насока за тяхното преодоляване. Посочени са често срещани проблеми от рода на „дълги забавяния на заключенията“ от страна на вещите лица, водещи и до удължавания на сроковете на досъдебните производства. В труда обаче не са коментирани достатъчно задълбочено причините за тези забавяния. Вероятно те щяха да са ясни, ако е било направено целенасочено анкетиране и сред вещи лица, изготвящи заключения по разглежданите експертизи в глави Трета и Четвърта на труда.

- В дисертацията не е използван последният, важен съвременен литературен източник, /може би защото е издаден през 2016 г. и то в ограничен тираж/, свързан с темата, а именно - „Ръководство за експерти-криминалисти“ - Част 2, издание на НИКК – МВР. В него, от водещи наши специалисти са публикувани актуални методики свързани с

почерковите и документни изследвания, разглеждани от докторанта. Не е цитирано и коментирано и „настолното“ пособие на експертите-криминалисти – „Оглед на местопроизшествие“ /автор Симеон Йорданов, издание от 2004 г. на НИКК-МВР/, в което са формулирани всички възможни въпроси към криминалистичните експертизи, в това число и за някои от разглежданите в дисертационния труд.

- На стр. 143 и в следващите са разгледани въпроси, свързани с „Експертиза за установяване времето на създаване на документа“. В тази насока от докторанта са цитирани методики, използвани в Русия и САЩ, но не са обсъдени подобни възможности у нас – настоящи и бъдещи. А подобни съществуват – коментирани са в горепосоченото Ръководство, както и в сборника от статии „Актуални аспекти на криминалистиката“ /посочен в библиографията/. Има и изготвени експертизи.

- От структурна гледна точка на труда би било по-правилно и прегледно да има и Приложения, в които да бъдат включени например в табличен вид: анкетната карта /от стр. 69-71/; статистическите данни /стр. 18-23/; класовете експертизи /стр. 97-99/; матрицата чрез която са изследвани цитираните досъдебни производства и др. Би било полезно да има и речник на използваните съкращения /които не са малко на брой в дисертацията/, както и правилно /и в контекста на реалните съвременни технически възможности/ формулирани въпроси към вещите лица, изготвящи различни експертизи по наказателни производства, свързани с престъпления против стопанството.

VI. Заключение

Въпреки горепосочените критични бележки може да се обобщи, че дисертационният труд притежава необходимите качества и е в съответствие със съдържателните и формалните изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в криминалистическата теория и разследваща практика. Дисертационният труд показва, че докторантът има необходимите теоретични знания /а предвид и трудовия стаж като прокурор и следовател/ и практически умения по специалността и способности за бъдещи самостоятелни научни изследвания. На това основание /и при даване по време на публичната защита на аргументирани отговори по направените по-горе критични бележки и поставени въпроси/, бих дал положителна оценка на дисертационния труд „ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РАЗСЛЕДВАНЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ СТОПАНСТВОТО“ и бих предложил на научното жури да присъди на Светослав Донов Василев – докторант към катедра „Наказателноправни науки“ на Юридическия факултет при Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление „Право“, научна специалност „Криминалистика“.

05.05.2017 г.

Член на журито:

/доц. д-р Людмил Георгиев/